

RIIGIKOHUS

Avaldatud veebilehel *Riigikohus* (<https://www.riigikohus.ee>)

Avaleht > Ka samasoolistel paaridel on õigus perekonnaelu kaitsele

Ka samasoolistel paaridel on õigus perekonnaelu kaitsele

27. juuni 2017

Riigikohus selgitas tänases lahendis kohtu pädevust esialgse õiguskaitse kohaldamisel elamisloa vaidlustes. Seadus ei keela elamisloa andmist käimasoleva kohtuvaidluse ajaks abikaasa juurde elama asumiseks muuhulgas siis, kui tegemist on samasooliste isikute poolt välismaal sõlmitud abieluga.

Esialgne õiguskaitse on ajutine abinõu, mida kohus kohaldab kaebaja õiguste kaitsmiseks enne põhiasjas peetava kohtuvaidluse lõppu, s.o kohtumenetluse ajaks. Käesolevas asjas vaieldi selle üle, kas Tallinna Ringkonnakohus kohaldas õigesti esialgset õiguskaitset. Ringkonnakohus kohustas Politsei- ja Piirivalveametit (PPA) andma kaebajale ajutise elamisloa abikaasa juurde elama asumiseks käimasoleva kohtumenetluse lõpuni ja elamisloataotluse võimaliku uue menetlemise ajaks. Kaebajate abielu on sõlmitud välisriigis, mõlemad abikaasad on naisterahvad.

Riigikohtu halduskolleegium rõhutas esmalt, et põhiseadusest ei tulene samasooliste isikute õigust sõlmida abielu Eestis. Küll aga laieneb samasoolistele paaridele põhiseaduses sätestatud perekonnaelu kaitse, samuti diskrimineerimise keeld. Perekonnaelu kaitset riigi sekkumise eest ei ole põhiseaduse tekstis seatud sõltuvusse perekonnaliikmete soost ega seksuaalsest sättumusest. Ka ei ole samasooliste isikute kooselu Eestis seadusega keelatud ega karistatav. Et nii eri- kui samasooliste paaride perekonnaelu kuulub Euroopa inimõiguste konventsiooni kaitsealasse, on elamisloa asjades leidnud ka Euroopa Inimõiguste Kohus. Riigil on õigus keelata välismaalasel elada Eestis perekonnaliikme juures, seda aga ainult siis, kui keelamiseks on mõjuv põhjus.

Halduskohtumenetluse seadustiku kohaselt võib kohus rakendada esialgset õiguskaitset, kui isiku õiguste hilisem kaitse ei oleks tõhus. Seejuures ei tohi kohtule esitatud kaebus olla ilmselgelt põhjendamatu. Kohus võib esialgse õiguskaitse korras muuhulgas kohustada haldusasutust andma ajutiselt välja vaidlusaluseid lube. Kolleegiumi hinnangul oli esialgse õiguskaitse korras kaebajale tähtajalise elamisloa andmine abikaasa juurde elama asumiseks põhjendatud. Keeld elada poolelioleva kohtumenetluse ajal Eestis, sekkub intensiivselt perekonnaellu. Samas ei riku kaebaja ajutine elamine Eestis kellegi õigusi ega avalikku huvi.

Samuti ei too praeguses asjas esialgse õiguskaitse kohaldamine kaasa ilmselgelt õigusvastast olukorda. Perekonnaseadus välistab küll samasoolistel isikutel Eestis abielu sõlmimise, kuid see keeld ei välista mujal maailmas sõlmitud abielude tunnustamist. Seadus nõuab, et üldjuhul tuleb abikaasade elukohariigi seadusele vastav välismaa abielu lugeda kehtivaks ka Eestis. Kehtetuks võib niisuguse abielu lugeda vaid siis, kui abielu on ilmselges vastuolus Eesti õiguse oluliste põhimõtetega. Kolleegiumi esialgsel hinnangul on õiguslikult vaieldav, kas samasooliste isikute välismaise abielu kehtivaks lugemine riuks Eesti õiguse olulisi põhimõtteid. Seadus ei anna sellele küsimusele selget ega ainuvõimalikku vastust. Lõplik vastus tuleb kohtul anda põhivaidluse lahendamisel. Ringkonnakohus ei ole põhivaidlust veel lahendanud.

Küll aga ei nõustunud Riigikohus ringkonnakohtu poolt määratud õiguskaitse ajalise kestusega, märkides, et kohus saab määrata õiguskaitse vaid kohtumenetluse ajaks, mitte elamisloa võimaliku uue menetluse ajaks. Ringkonnakohtu kohaldatud esialgne õiguskaitse ulatus aga kohtumenetluse ajast kaugemale. Riigikohus

tühistas selles osas ringkonnakohtu lahendi, muus osas jättis aga otsuse muutmata.

OTSUS 3-3-1-19-17 [1]

Merje Talvik

Kommunikatsiooniosakonna juhataja

Riigikohus

Tel. 7309042; 5333 9846

Allikas URL: <https://www.riigikohus.ee/et/uudiste-arhiiv/ka-samasoolistel-paaridel-oigus-perekonnaelu-kaitsesele>

Lingid

[1] <https://www.riigikohus.ee/et/lahendid/?asjaNr=3-3-1-19-17>